

Skivtvätt för Dig som inte har en så'n!

Om du inte har en skivtvättmaskin så kan du ändå få dina skivor bra mycket renare. En hårt smutsad skiva blir kanske inte perfekt, men den blir bättre. För övrigt blir det inte helt rent med en skivtvätt (-maskin) heller.

En skivtvätt (eng. Record Cleaning Machine) är egentligen inte någon tvättmaskin. Undantag finns men vad det handlar om är blötläggning och torkning. Man undrar hur de som konstruerar dessa apparater gör med sin smutstvätt, lägger man i blöt och saltorkar?

Våra vanliga tvätt- och diskmaskiner jobbar med tre principer - tvättmedel, varmvatten och mekanisk bearbetning, tag bort en av dessa och det blir inte rent. När det gäller skivtvätt kan man tydligen ta bort två av dessa och ändå få ett bra resultat, ett svagt tvättmedel ska räcka är det tänkt.

Varför säljs då dessa mediokra maskiner? Sanningen är nog att de flesta skivor endast är dammiga och damm är lätt att lösa upp i vatten med lite tillsats av tvättmedel som får verka ett antal minuter. Sedan är det bara att suga upp tvättvätskan och det kan göras på många olika sätt, enklast är med en vanlig dammsugarmotor och ett munstycke som täcker hela skivans radie, men det går att använda små munstycken av gummi eller teflon med samma resultat. Ju bredare munstycke desto mer motoreffekt behövs och ju mer låter det. Slutresultatet blir troligtvis exakt detsamma. Den som vill bevisa motsatsen önskas lycka till! Lite fukt kommer det alltid att finnas kvar i skivspårens mikroskopiska vindlingar men den dunstar med tiden.

Om det finns intorkade partiklar (smuts) som inte är lösliga, kommer dessa att finnas kvar även efter tvätt i tvättmaskinen. Vilket tvättmedel som är bäst och vilken tvättmaskin som är effektivast är svårt att avgöra. Några oberoende tester har inte gjorts vad jag vet men olika åsikter om tvättmetoder och tvättmedel är det gott om.

Dessa enkla maskiner är trots sina brister ändå ett måste om man köper begagnade skivor och önskar få ut maximalt av musiken. Du som köper gamla skivor vet hur smutsiga de kan vara och det spelar ingen roll om de är inplastade och aldrig spelade, dammet letar sig in med åren.

Om du nu inte har någon skivtvätt eller inte orkar ta fram den varje gång, hur gör du då? Amerikanska The LAST Factory har en hel serie produkter som fungerar alldeles utmärkt på lätt smutsade skivor. Det är enkelt och går snabbt och kräver minimalt med arbetsyta. Man tar tre droppar rengöringsmedel på en fin mikrofiberborste och drar två varv runt LP-skivan. Klart! Man behöver lite övning för att det ska bli bra men du lär dig snabbt. För nya skivor finns en produkt som tar bort rester från tillverkningsprocessen på samma enkla sätt.

LAST storsäljare är *Record Preservative*, eller konserveringsmedel på svenska. Det är en högteknologisk produkt som ger ett mycket tunt slitlager på skivan. Medlet binder PVC-molekylerna ner till ett djup av 10 molekyler. Behandlingen sägs hålla för 200 avspelningar och påverkas inte ens om man senare tvättar skivan i skivtvättmaskin. Produkten har fått en mängd utmärkelser men marknadsförs inte speciellt mycket. Lovord så sent som 2007 i Hifi-tidskriften Stereophile.

Du behöver ett bra underlägg när du tvättar skivor för hand och det bästa gör du enkelt själv. Ta några remsor av självhäftande räfflad gummilist, sådana som används för tätning av fönster och fäst dessa som en solfjäder på en träskiva eller ett kasserat LP-omslag. Nu ligger skivorna stadigt!

All Purpose Record Cleaner – är det vanliga rengöringsmedlet och mikrofiberborstar medföljer. Det gäller att sprida ut ett jämt lager vätska genom att dra borsten två varv runt skivan. Om det blir för mycket vätska tar du en likadan torr borste och suger upp överskottet. Inom 30 sekunder ska skivan vara helt torr. En mikrofiberduk av den typ man rengör glasögon med, är bra för att torka torrt i mittcirkeln.

Nu är det dags för *Record Preservativ* (konserveringen) och det tar bara några sekunder. Hur medlet förenar sig blixtnabbt med vinylen är rena trolleriet! Vänd och tvätta andra sidan.

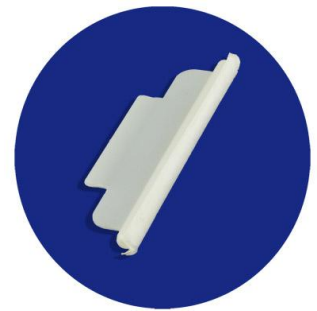
Nya skivor som kommer direkt från fabrik behöver också rengöras. Förutom damm finns rester av det smörj- och släppmedel som används vid pressningen. *Power Cleaner* är gjort för att tvätta bort dessa rester. Eftersom olika rengöringsmedel har olika egenskaper brukar jag ge skivan en omgång med det vanliga *All Purpose Record Cleaner* också. Sist en konservering med *Record Preservative* för att minimera slitaget.

Nu skulle det här handla om skivtvätt men något som också är viktigt är din dyra nål. Borsta av den efter varje sida du spelar och använd gärna LAST nålrengöringsmedel. En droppe STYLAST på nålspetsen minskar dessutom friktionen mellan nål och skiva och gör att nålen slits mindre!

Så även om du har en skivtvätt rekommenderar jag *All Purpose Record Cleaner* för snabbtvätt. Själv har jag en flaska stående bredvid skivspelaren så att dammiga skivor kan snabbrengöras medan de ligger på skivtallriken.

Det du behöver för att tvätta dina skivor för hand är

- Ett underlag som håller skivan stadigt på plats (gör själv)
- *All purpose Record Cleaner*, tvättmedel
- *Power Cleaner*, om du vill ta bort restprodukter från nyttillverkade skivor
- *Record Preservative*, om du vill bevara dina skivor för framtiden
- *Stylus Cleaner*, för rengöring av pickupnålen
- *STYLAST*, om du vill minska friktionen mellan nål och skiva
- Extra mikrofiberborstar kan behövas (ingår i LAST produkter och extra kan köpas)
- En mikrofiberduk är bra att ha (du har säkert någon för putsning av glasögon)

Observera att samtliga LAST produkter är mycket dryga. Även om de kostar några kronor i inköp blir priset per behandling lågt. Mikrofiberborstarna som ingår kan enkelt tvättas och kan därför användas i årtal.

Även om du inte har en tvättmaskin så kan du nu tvätta dina skivor till låg kostnad. Du får mycket bättre ljud och din skivsamling håller mycket längre.

Lycka till!

Martin Egerlid

© Vinylcenter Sweden